

Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia Podoblasť vyučovanie prvého jazyka Jazyky národnostných menšín

Ruský jazyk a literatúra

Vzdelávacie štandardy (výkonové a obsahové) sú členené podľa piatich základných obsahových komponentov jazyka a literatúry (komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia, zážitková recepcia). V rámci všetkých komponentov sa kladie dôraz na prácu s textom, pomocou ktorej sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti žiakov. Súčasťou všetkých komponentov sú tematické okruhy, ktoré tvoria obsahový základ na tvorbu ústnych a písaných textov. Vyučovaci predmet ruský jazyk a literatúra zohráva dôležitú úlohu pri príprave žiaka na komunikáciu a vzdelávanie. Je orientovaný predovšetkým na budovanie jazykovej, rečovej a komunikatívnej kompetencie žiakov, na schopnosť primerane reagovať na jazykové situácie. Vyučovanie jazyka a literatúry odráža dorozumievaciu, poznávaciu, estetickú a reprezentatívnu funkciu, ktoré jazyk v spoločnosti a v živote jednotlivca plní.

Vzdelávacie štandardy ruského jazyka a literatúry pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je vytváranie základov čitateľskej a pisateľskej gramotnosti v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov rozvíjať čitateľské a pisateľské návyky žiaka (osvojenie si a upevnenie dvoch grafických systémov – priorityne cyriliky a následne latinky) a formovať ho ako čitateľa a pisateľa.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

- Viest jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi.
- Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave.
- Písať čitateľným rukopisom, používať korektné formy písaného písma (latinku aj azbuku) a uplatniť pri písaní základné pravopisné pravidlá.
- Vytvoriť primeraný písaný a obrazovo-písaný text.
- Počúvať a čítať primerané vecné texty.
- Orientovať sa v nesúvislých a obrazovo-písaných textoch.
- Počúvať a čítať primerané literárne texty, interpretovať ich obsah a obraznosť v kontexte vlastných skúseností.
- Identifikovať v texte explicitné informácie a vyvodíť z textu základné implicitné informácie.
- Klásť otázky zamerané na obsah textu a na vlastné porozumenie textu.
- Vyjadriť verbálne a neverbálne predstavu o sebe a svoje prežívanie okolitého sveta.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu primerané jazykové znalosti o slovnej zásobe a vetných štruktúrach.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- nadviazať kontakt s komunikačným partnerom,
- poďakovať a ospravedlniť sa primerane adresátovi a prostrediu,
- viesť jednoduchý dialóg, klásť vecné otázky,
- počúvať partnera v dialógu a reagovať na jeho repliky,
- požiadať o informáciu a na požiadanie informáciu poskytnúť,
- sformulovať prosbu, prianie, nesúhlas, námietku a jednoduché zdôvodnenie,
- predniesť blahoželanie, vinš ku kalendárnej príležitosti,
- vyjadrovať potreby a pocity jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti

- rozlišovanie **pozdravov, predstavenia sa, oslovenia**, tykania/vykania vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí,
- formulovanie ústneho **poďakovania a ospravedlnenia**.

Komunikačné zámery a ich vyjadrenie

- formulovanie **zistovacích a doplňujúcich otázok**,
- formulovanie **prosb, priania, nesúhlasu a námietky**, porovnávanie rôznych spôsobov ich vyjadrenia,
- formulovanie jednoduchého zdôvodnenia istého javu alebo vlastného konania,
- presnosť a pravdivosť vyjadrenia pri požiadaní o informáciu a pri poskytnutí informácie.

Dialóg

- nácvik jednoduchého **dialógu** v dvojici: kladenie otázok a formulovanie odpovedí, pravidelné striedanie replík oboch komunikačných partnerov,
- priamy dialóg a sprostredkovaný dialóg (telefonický alebo prostredníctvom mobilnej aplikácie),
- detská hra so slovným/dialogickým prejavom,
- **rozhovor** v dvojiciach alebo v skupinách pri riešení úloh,
- základné pravidlá párového a skupinového dialógu.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom tém dialógu,
- **slovné spojenia a vety** pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov,
- rozlišovanie melódie viet podľa komunikačného zámeru,
- funkčné používanie pohybových prostriedkov počas dialógu,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej **výslovnosti** (najmä kvantita, výslovnosť dvojhlások, slovný prízvuk, spodobovanie a splývavá výslovnosť).

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromažďovať základné informácie k téme hovoreného prejavu,
- sformulovať jednoduchú ústnu informáciu,
- vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku,
- opísať hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti,
- predniesť jednoduchý príležitostný prejav,
- s pomocou učiteľa korigovať nepresnosti alebo nejasnosti vo svojom ústnom vyjadrení,
- počúvať hovorené prejavy iných a klásť otázky k obsahu textu,
- predniesť detskú riekanku, vinš, hádanku, miestnu ľudovú pieseň, detskú pieseň,
- uplatňovať pri hovorení situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- výber **témy** hovoreného prejavu s pomocou učiteľa alebo samostatne,
- zhromažďovanie kľúčovej slovnej zásoby a kľúčových informácií na rozvíjanie témy,
- rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: **informácia, rozprávanie, opis**,
- členenie textu, využitie obrázkovej alebo slovnej **osnovy**,
- artikulačné a výslovnostné cvičenia, cvičenia na moduláciu hlasu a na situačne vhodné používanie mimiky a gest,
- prednes **hovoreného prejavu** v prostredí triedy alebo školy.

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- úprava nepresností a nejasností v ústnom vyjadrení pomocou učiteľa alebo spolužiakov,
- **pozorné počúvanie** hovoreného prejavu spolužiakov a iných hovoriacich,

- **kladenie otázok** k obsahu počúvaného prejavu, vyslovovanie predpokladov,
- **formulovanie odpovedí** na položené otázky.

Žánre hovoreného textu

- vyjadrenie **klúčových informácií** v informačnom texte: **oznam, správa,**
- **jednoduché rozprávanie**: prežitá skúsenosť, reálny alebo vymyslený príbeh,
- uplatnenie časovej následnosti a príčinnno-dôsledkových vzťahov v rozprávacom texte,
- jednoduchý **opisný text**: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opísaného objektu (konkrétny predmet alebo blízka osoba),
- jednoduchý príležitostný **rečnícky prejav**: nácvik ústneho **pozvania, privítania, blahoželaní** a ľudového vinša (Vianoce, Nový rok, Veľká noc).

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie myšlienok v ucelených **vetách a jednoduchých súvetiach**,
- používanie viet s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, výzva (rozkaz, prosba), prianie, nesúhlas, námietka**,
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom **emocionálnych slov** alebo **jednoduchých frazém**,
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, slová s **podobným a opačným významom**, nadradené a podradené slová,
- uplatňovanie **melódie, významovej pauzy a tempa prejavu** podľa obsahu a komunikačného zámeru textu,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej **výslovnosti** (najmä kvantita, výslovnosť dvojhlások, slovný prízvuk, spodobovanie a splývavá výslovnosť).

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- písať všetky tlačené a písané písmená ruskej abecedy automatizovane a čitateľne,
- tvoriť súvislý písaný alebo obrazovo-písaný text na tému blízku ich životnej a jazykovej skúsenosti,
- vyjadrovať písaním svoje pocity a predstavy,
- zhromažďovať základné informácie k téme textu,
- napísať jednoduchý informačný text,
- napísať príbeh, vlastnú skúsenosť alebo zážitok,
- zapísať hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti,

- upravovať obsahovú a jazykovú stránku napísaného textu,
- uplatňovať pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Obsahový štandard

Elementárne písanie

- prípravné (predpisateľské) cviky, percepčno-motorické zručnosti pri písaní,
- fonematická analýza a diferenciácia, prevod **hlásky** na **písmeno**,
- **písanie** malých a veľkých, tlačených a písaných **písmen ruskej abecedy**,
- po zvládnutí latinskej abecedy sa zoznamujú s **písmenami ruskej abecedy** v nasledovnej postupnosti: písmená ruskej abecedy zhodujúce sa so slovenskými (A, K, M, O, T); písmená latinskej abecedy, ktoré označujú v ruskej abecede iné hlásky (B, C, E, H, P, X); ostatné písmená ruskej abecedy,
- **písanie slov**, odpis písaného textu, prepis tlačeného textu, písanie podľa diktovania,
- písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok.

Proces tvorenia textu

- výber **témy** písaného textu pomocou učiteľa alebo samostatne,
- rozvíjanie témy podľa komunikačného/autorského zámeru: **informácia, rozprávanie, opis, voľné písanie**,
- využívanie základných spôsobov zhromažďovania myšlienok k téme,
- výber vhodných slov, slovných spojení a vetných celkov podľa komunikačného/autorského zámeru,
- využívanie obrázkovej alebo slovnej **osnovy** pri členení textu,
- tvorenie konceptu textu a jeho úprava pomocou učiteľa alebo prostredníctvom kontrolných otázok,
- **prezentovanie** vlastného textu v prostredí triedy alebo školy.

Žánre písaného textu

- vyjadrenie kľúčových informácií v informačnom texte: **oznam, správa**,
- tvorenie jednoduchého nelineárneho textu (**zoznam**) a obrazovo-písaného textu (**pozvánka**),
- jednoduché písomné rozprávanie: vyjadrenie prežitej udalosti, zážitku, vymyslený príbeh,
- uplatnenie **časovej následnosti** a **príčinno-dôsledkových vzťahov** v **rozprávacom texte**,
- **jednoduchý opisný text**: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opísaného objektu (konkrétny predmet alebo blízka osoba),
- jednoduché techniky tvorivého písania.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie myšlienok vo vetách a jednoduchých súvetiach s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, výzva (rozkaz, prosba), prianie, nesúhlas, námietka**,
- uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, slová s podobným a opačným významom, nadradené a podradené slová,
- vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom **emocionálnych slov** alebo **jednoduchých frazém**.

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- **fonematický pravopis**: delenie hlások na samohlásky a spoluhlásky (tvrdé, mäkké) ako východisko uplatňovania fonematického pravopisu; pravopis и po spoluhláskach к, г, х; použitie mäkkého znaku ь a tvrdého znaku ъ; prízvučné a neprízvučné slabiky,
- **sémantický pravopis**: písanie veľkého písmena na začiatku vety, rozlišovanie pravopisu všeobecných a vlastných podstatných mien (mená osôb, zvierat, regionálne blízke zemepisné názvy),
- **etymologický pravopis**: pravopis frekventovaných prevzatých slov (Йорупт, atď.),
- **interpunkčný pravopis**: interpunkčné znamienka na konci vety; použitie spojovníka pri delení slov na konci riadka; základné pravidlá písania čiarky v jednoduchej vete (napr. vo viacnásobnom vetnom člene).

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- čítať vecné texty plynulo a správne, nahlas a potichu,
- vysvetliť význam obrázkov a ilustrácií pre lepšie pochopenie textu,
- identifikovať doslovné (explicitné) informácie v počúvanom a v čítanom texte,
- vyvodzovať základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu,
- orientovať sa v nesúvislých a obrazovo-písaných textoch,
- reprodukovat' text vlastnými slovami a zhŕňajú kľúčové informácie,
- sledovať vlastné porozumenie textu,
- rozlišovať medzi informáciou opisom a rozprávaním,
- používať pri porozumení textu primerané znalosti slovnej zásoby, základných lexikálnych vzťahov a vetných štruktúr.

Obsahový štandard

Elementárne čítanie

- fonematické uvedomovanie – sluchová analýza zvukových jednotiek hovorenej reči (**rozlišovanie slov, slabík, identifikácia hlásky**),
- poznávanie písmen, upevňovanie korešpondencie hlásky a písmena,
- **rozlišovanie samohlások a spoluhlások**, prízvučné a neprízvučné samohlásky, tvrdé a mäkké spoluhlásky,
- formovanie zručnosti slabičného čítania (orientácia na písmeno označujúce samohlásku),
- syntéza hlások a písmen do slabík a slov,
- nácvik čítania slabík, slov, viet a krátkych textov (primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti),
- oprava vlastných chýb pri čítaní,
- uplatňovanie splývavej **výslovnosti**, významovej pauzy, melódie a tempa reči pri hlasnom čítaní.

Porozumenie textu

- vytváranie predstáv **o obsahu textu** na základe ilustrácie, obrazového materiálu, nadpisu, s oporou o doterajšie znalosti žiaka,
- identifikovanie **klúčových slov** v texte a ich jednoduché zaznamenanie,
- porozumenie **doslovného (explicitného) významu textu** a jeho reprodukcia,
- triedenie dôležitých a nepodstatných informácií,
- vyvodzovanie základných **implicitných významov z textu** (vytváranie inferencií) na základe otázok učiteľa: súvislosti medzi jednotlivými obsahovými prvkami textu (slová, slovné spojenia, medzivetné súvislosti, nadväznosť rámcovej štruktúry textu); súvislosti nad rámec textu (medzi informáciami z textu a doterajšími znalosťami a skúsenosťami žiaka),
- stručné zhrnutie získaných informácií.

Metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu

- modelovanie spôsobu premýšľania pri čítaní učiteľom (učiteľ „myslí nahlas“): hlasné verbalizovanie učiteľovho porozumenia, komentovanie neporozumenia, identifikovanie príčiny nedostatočného porozumenia, naznačovanie riešenia,
- **kladenie otázok** na porozumenie, poskytovanie spätnej väzby na správnosť odpovedí, zdôvodňovanie **správnosti a nesprávnosti odpovedí**,
- kladenie priamych otázok na hodnotenie vlastného porozumenia, posúdenie správnosti vlastnej odpovede, miery istoty (napr. *Podľa čoho viete, že ste to správne pochopili?*),
- podporovanie sebavedomého čitateľa/poslucháča schopného posúdiť a ovplyvniť výsledok svojho čítania/počúvania vlastným úsilím, s pomocou a v komunikácii s druhými.

Žánre vecného textu

- vyhľadávanie kľúčových informácií v **informačnom texte** (kto, čo, kde, kedy, ako, prečo): oznam a správa,
- porozumenie **dejovej postupnosti**, konania postáv a sprostredkovanej skúsenosti v rozprávaní textu: rozprávanie prežitej skúsenosti, reálny alebo vymyslený príbeh,
- porozumenie postupnosti dejov v opise pracovného postupu,
- identifikovanie hlavných znakov opisovaného objektu,
- orientácia v jednoduchých nesúvislých textoch: **zoznam, rozvrh, plán, tabuľka**,
- porozumenie jednoduchým obrazovo-písaným alebo obrazovo-hovoreným textom: jednoduché **schémy a náčrty, piktogramy, obrazové encyklopédie, edukačné videá**,
- identifikovanie **reklamy** v médiách a rozhovor o jej účinku a komunikačnom zámere.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- pozorovanie jazykového vyjadrenia komunikačného zámeru a **interpunkčných znamienok** na konci vety,
- úvod do poznávania slovných druhov: prvotná predstava o význame a využití slovných druhov v texte,
- pojem **časovanie a tvary slovesa** v jednotlivých osobách, rozlišovanie tvarov slovesa v texte,
- rozlišovanie **všeobecných a vlastných podstatných mien**: základné významové skupiny vlastných podstatných mien (mená osôb, zvierat, regionálne blízke zemepisné názvy),
- vyvodzovanie významov slov z textu: **neznáme slová, viacvýznamové slová, emocionálne slová, frazeologické prirovnania** a iné jednoduché frazémy,
- pozorovanie lexikálnych vzťahov v texte (slová s podobným a s opačným významom, nadradené a podradené slová),
- pozorovanie slovotvorne súvisiacich slov v texte, rozhovor o ich významovom vzťahu.

Zážitková recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- prečítať s porozumením literárny text primeranej náročnosti,
- odpovedať na otázky k čítanému alebo počúvanému textu,
- identifikovať v texte to, čo ich zaujalo (myšlienky, slová, ilustrácie),
- vyjadrovať svoje pocity, myšlienky a zážitky z počúvaného a z čítaného textu a z ilustrácií,
- podeliť sa o potešenie z individuálnej recepcie textu, vyjadriť svoj postoj a odporúčania k textu,
- predniesť naspamäť literárny text primeraný veku,
- vyzozprávať svoje zážitky z divadelného, filmového a rozhlasového predstavenia;

- dramatisovať vhodné literárne texty,
- zoznamovať sa v literatúre s vybranými témami, ktoré sú v rôznych podobách spracované v dielach ruských a svetových autorov,
- vyhľadávať texty na čítanie podľa svojho záujmu a účelu čítania samostatne alebo s pomocou iných a viesť si rôzne typy záznamov.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením

- rozoznávanie slov a viet v počúvanom aj čítanom texte a uvedomenie si, že na seba nadväzujú, tvoria celok, **text**,
- identifikovanie základných stavebných prvkov textu (**nadpis, strofa, odsek**), odlíšenie textu od **ilustrácie**, poézie od prózy,
- domýšľanie jednoduchého príbehu podľa ilustrácie, čítanie ilustrácie,
- prerozprávanie **obsahu** čítaného alebo počúvaného textu s pomocnými otázkami a nápovedami učiteľa,
- odhadovanie významu **neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov** z kontextu,
- vyjadrenie pochopenia rozdielu medzi reálnym a imaginárnym svetom, uvádzanie príkladov na využitie fantázie.

Čítanie pre zážitok

- rozpoznanie a identifikácia **literárnych postáv**, ich charakteru, vlastností, **opis prostredia, situácie**, a to s pomocou ilustrácie aj bez nej,
- sebapoznávanie, porovnávanie seba a vlastných skúsenosti s postavami a textami, hľadanie zhody a rozdielov, hľadanie riešení pre situácie v texte,
- vyjadrovanie a zdieľanie vlastných pocitov, myšlienok a zážitkov z textu a z ilustrácie verbálnym aj neverbálnym spôsobom,
- vyjadrovanie postoja k prečítanému alebo počutému textu, k literárnym hrdinom, zobrazenej téme,
- stvárnenie obsahu textu metódami **tvorivej dramatiky**,
- formovanie empatie, súcitu, hodnôt a postojov na základe čítaného alebo počúvaného textu,
- sprostredkovanie umeleckého zážitku cez rôzne formy spracovania textu (divadelné, filmové, rozhlasové a iné spracovanie literárnych diel),
- porozumenie významu autora pre tvorbu textu.

Samostatný/sebavedomý čitateľ

- budovanie čitateľského portfólia, vedenie jednoduchých záznamov v rôznych formách a podobách o knihách, o svojom čítaní a jeho pokrokoch, a to s pomocou učiteľa alebo samostatne,

- orientácia v zdrojoch na čítanie, rozširovanie čitateľského teritória, vlastný, spontánny a cieleňvý výber kníh a časopisov na čítanie,
- spoznávanie dostupných **knižníc** a ich využívanie (triedna knižnica, školská knižnica, mestská/obecná knižnica).

Metakognitívne procesy pri recepcii literárneho textu

- monitorovanie kvality čítania (*Viem text prečítať?*),
- monitorovanie porozumenia (prípadne neporozumenia) obsahu a významu prečítaného (*Viem, čo text hovorí?*),
- kladenie otázok na porozumenie, riešenie úloh k textom, prepájanie tém s reálnym životom,
- uvedomenie si významu a potreby čítania literárnych textov a hodnotenie vlastných pokrokov v čítaní.

Tematické okruhy a žánre na výber

- tematické okruhy pre 1. cyklus: domov, rodina, priateľstvo, medziľudské vzťahy, medzigeneračné vzťahy a porozumenie, česť/čestnosť, záľuby a koníčky, zdravie, dobro, zlo, pravda a lož, hra, humor, príroda okolo nás, svet zvierat, pomoc iným, rodná krajina, ľudové zvyky a sviatkovanie, tradičná kultúra a kultúrne dedičstvo (moja rodina, obec), význam prírody pre človeka/človek ako súčasť prírody;
- čítanie a počúvanie textov z rôznych typov a žánrov ruskej a svetovej literatúry so zreteľom na detský aspekt a záujmy žiakov: rozprávka, povesť, príbeh, obrázkový príbeh, komiks, non-sensová poézia a próza, bájka, riekanka, hádanka, pieseň, báseň.

Vzdelávacie štandardy ruského jazyka a literatúry pre 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je rozvíjanie gramotnosti v prepojení s obsahmi ostatných vzdelávacích oblastí a s dôrazom na mnohoraké využívanie čítania a písania v rôznych kontextoch. Súčasťou rozvíjania gramotnosti je osvojovanie stratégií práce s textom a nadobúdanie skúseností s vlastným premýšľaním o procese čítania a písania. Dôležité je aj rozvíjanie schopnosti rozlišovať medzi faktami a domnienkami, formulovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

- viesť dialóg v súkromnom a verejnom prostredí vecne a sociálne primeraným spôsobom.
- pripraviť a predniesť primeraný hovorený prejav.
- vytvoriť písaný a obrazovo-písaný text na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
- uplatniť pri písaní textov vybrané pravidlá jednotlivých pravopisných princípov.
- aktívne počúvať a čítať primerané vecné (aj odborné) texty.
- orientovať sa v nesúvislých, obrazovo-písaných a primeraných digitálnych textoch.

- Identifikovať v texte explicitné informácie, vyvodiť základné a prehlbujúce implicitné informácie.
- Formulovať a klásť otázky zamerané na explicitný a implicitný význam textu.
- Zhrnúť získané informácie ústne aj písomne.
- Vyjadrovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.
- Použiť základné stratégie porozumenia textu a posúdiť mieru vlastného porozumenia.
- Počúvať a čítať primerané literárne texty, porozumieť implicitným významom a prostriedkom obraznosti.
- Zdieľať emocionálnu a estetickú skúsenosť z recepcie textu syntetickej umeleckej kultúry hovorenou a písanou formou.
- Vyjadrovať vlastné nápady a návrhy pri tvorení textov, klásť otázky k predloženým návrhom.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu primerané znalosti jazykových prostriedkov, využívať pritom jazykové slovníky.
- Rešpektovať viacjazyčné prostredie, podporovať spolužiakov s iným materinským jazykom.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- nachádzať komunikačné porozumenie so spolužiakmi z viacjazyčného prostredia,
- viesť dialóg primerane téme, adresátovi a komunikačnému prostrediu,
- iniciovať a viesť komunikáciu v skupine rovesníkov,
- vyjadrovať názor na bežné alebo aktuálne témy, zdôvodniť ho, prípadne skorigovať,
- rešpektovať názor komunikačného partnera, pochvalu, ocenenie, námietku alebo nesúhlas vyjadriť sociálne primeraným spôsobom,
- na komunikáciu využívať situačne vhodný komunikačný kanál (pod dohľadom učiteľa alebo iného dospelého),
- používať základné žánre korešpondencie.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti a viacjazyčnosť

- získavanie informácií o iných jazykoch, najmä o inom materinskom jazyku spolužiakov,
- porovnávanie komunikačných zvyklostí v ruštine a v inom jazyku,
- **skupinový dialóg** o viacjazyčnosti spolužiakov.

Dialogická komunikácia a kooperácia

- **stavba dialógu**: nadviazanie kontaktu, obsah dialógu – striedanie replík, ukončenie kontaktu,
- pravidlá vedenia dialógu: aktívne počúvať komunikačného partnera, vecne a jazykovo prime-

- rane reagovať na jeho repliky, neskákať si do reči, povzbudiť, pochváliť a oceniť komunikačného partnera, uplatňovať zdvorilosť,
- používanie jednoduchých argumentov na podporu názoru, rozlišovanie medzi faktami a domnienkami,
 - rozlišovanie priameho a sprostredkovaného dialógu v súkromnom a vo verejnom prostredí,
 - riziká dialógu vo verejnom alebo v internetovom prostredí,
 - nácvik dialógu v rôznych komunikačných situáciách.

Korešpondencia

- porovnávanie písanej a elektronickej korešpondencie v bežnej komunikácii,
- nácvik písania základných žánrov korešpondencie: **pohľadnica, súkromný list, krátka textová správa (SMS, čet), jednoduchý e-mail.**

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- rozširovanie slovnej zásoby prostredníctvom aktuálnych tém dialógu a riešenia vecných problémov,
- **vety a jednoduché súvetia** pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov,
- uplatňovanie **melódie, dôrazu a pohybových prostriedkov** pri vedení dialógu,
- vhodné používanie **spisovnej alebo štandardnej variety ruštiny,**
- uplatňovanie osvojených **pravopisných pravidiel** v písanej a elektronickej korešpondencii.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zhromažďovať potrebné informácie k téme hovoreného textu,
- vyrozprávať príbeh so zápletkou a jej riešením,
- sformulovať jednoduchý opis pracovného postupu,
- opisovať objekty vystavené priamemu pozorovaniu,
- vyjadrovať svoj názor na bežné alebo aktuálne témy a zdôvodnia ho,
- predniesť jednoduchý rečnícky prejav,
- upravovať obsahovú a jazykovú stránku hovoreného prejavu,
- aktívne počúvať hovorené prejavy iných, klásť otázky k obsahu a k jazyku textu,
- uplatňovať v hovorenom prejave situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- rozlišovanie **spontánneho a pripraveného hovoreného prejavu**,
- samostatný výber témy prejavu a zdôvodnenie výberu podľa komunikačného zámeru,
- spôsoby zhromažďovania informácií potrebných na rozvíjanie témy,
- usporiadanie informácií a samostatné vytvorenie osnovy textu,
- súvislé a myšlienkovito ucelené rozvíjanie témy podľa konkrétneho komunikačného zámeru: **informovať, vyrozprávať, opísať, zdôvodniť, emocionálne pôsobiť**,
- používanie jednoduchých **argumentov** na podporu názoru, rozlišovanie medzi faktami a domnienkami,
- výslovnostné cvičenia, cvičenia na moduláciu hlasu a na situačne vhodné používanie pohybových prostriedkov,
- prednes hovoreného prejavu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- vylepšovanie hovoreného prejavu pomocou kontrolných otázok k **obsahu, osnove** a použitým komunikačným prostriedkom,
- využitie jednoduchých grafických nástrojov na vylepšenie štruktúry textu,
- kladenie otázok k obsahu a k jazyku počúvaného textu,
- kladenie otázok, ktoré rozvíjajú vlastné nápady alebo nápady spolužiakov pri tvorení textu,
- formulovanie a zdôvodnenie odpovedí na položené otázky.

Žánre hovoreného textu

- tvorenie **informačných textov** určených pre verejné (školské) prostredie: oznámenie, správa (napr. do školského rozhlasu), pozvanie (na školské/zaujmové podujatie), jednoduchá odborná informácia,
- rozprávanie **prežitej skúsenosti, objasňovanie udalosti, plánovanie udalosti, reálny alebo vymyslený príbeh** so zápletkou a jej riešením,
- tvorenie **jednoduchého opisu pracovného postupu, opisu predmetu, osoby, živočícha alebo prostredia** na základe priameho pozorovania,
- vyjadrenie názoru na bežnú alebo aktuálnu tému, jeho zdôvodnenie, prípadne korigovanie názoru na základe argumentov spolužiakov,
- nácvik jednoduchého **rečnického prejavu** s informačnou funkciou (sprevádzanie návštevy po škole, obci).

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- používanie rôznych **vetných a súvetných štruktúr** pri rozvíjaní témy s konkrétnym komunikačným zámerom,
- používanie vhodnej **slovnej zásoby** podľa témy a komunikačného zámeru textu (**oslovenia, emocionálne slová a frazémy, primerané odborné a abstraktné slová**),

- porovnávanie a odlišovanie **spisovných, subštandardných a slangových slov** (s oporou o jazykové slovníky,
- zdokonaľovanie zvukovej a pohybovej stránky hovoreného prejavu,
- uplatňovanie pravidiel **spisovnej výslovnosti (kvantita, slovný prízvuk, spodobovanie, splývavá výslovnosť, výslovnosť spoluhláskových skupín)**.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- tvoriť súvislý písaný alebo obrazovo-písaný text na zvolenú tému,
- používať vhodný žáner písaného textu podľa komunikačného zámeru,
- zhromažďovať potrebné informácie na tvorbu písaného textu,
- využívať písanie pri učení sa,
- napísať príbeh alebo osobný zážitok so zápletkou a jej riešením,
- vyjadrovať písaním svoje pocity a fantáziu,
- vytvoriť jednoduchý opis pracovného postupu,
- opísať objekty vystavené priamemu pozorovaniu,
- sformulovať písomne argumenty na podporu svojho postoja k téme,
- upravovať obsahovú, kompozičnú a jazykovú stránku napísaného textu,
- uplatňovať grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu,
- uplatňovať pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Obsahový štandard

Proces tvorenia textu

- výber témy podľa **komunikačného/autorského zámeru** a potenciálneho adresáta,
- výber vhodného **slohového postupu** na vyjadrenie zamýšľaného obsahu,
- využívanie viacerých spôsobov zhromažďovania jazykového materiálu (**slov, slovných spojení a vetných celkov**) k zvolenej téme,
- členenie textu s využitím podrobnej alebo stručnej osnovy,
- tvorenie **konceptu** a upravovanie **obsahu, členenia a jazyka textu**,
- **pravopisná korektúra** v rozsahu osvojených pravopisných zručností,
- **grafická úprava textu** (aj pomocou základných možností textového editora),
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Metakognitívne procesy pri písaní textu

- plánovanie vhodného postupu pri tvorbe textu,
- sledovanie priebehu tvorenia textu a vlastné posúdenie úspešnosti písania,
- použitie základných stratégií na vylepšenie písaného textu,
- experimentovanie s rôznymi nápadmi pri tvorení textu,
- kladenie otázok, ktoré rozvíjajú vlastné nápady alebo nápady spolužiakov pri tvorení textu.

Žánre písaného textu

- písanie informačných textov určených pre verejné (školské) prostredie: **oznámenie, správa; písaná alebo elektronická pozvánka** na školské/záujmové podujatie,
- stručné písomné **zhrnutie** odborných informácií,
- písanie reálneho alebo vymysleného príbehu so zápletkou a jej riešením (vyjadrenie zámernosti konania postáv, začlenenie opisných častí do príbehu),
- vytvorenie jednoduchého opisu pracovného postupu s využitím podporného obrazového materiálu,
- vytvorenie opisu predmetu, osoby, živočícha alebo prostredia na základe priameho pozorovania,
- písomné vyjadrenie názoru na bežnú alebo aktuálnu tému a jeho zdôvodnenie,
- sebvýjadrenie prostredníctvom primeraných techník tvorivého písania.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom základných typov **priraďovacieho a podradovacieho súvetia**,
- uplatňovanie prostriedkov nadväzovania viet v texte: **pripájacie častice, opakovanie slov, synonymické opakovanie, opakovanie rovnakých tvarov slovesa, slovotvorne súvisiace slová**,
- používanie vhodnej slovnej zásoby a lexikálnych vzťahov podľa témy a komunikačného zámeru textu,
- využívanie primeraných **grafických prostriedkov** v písanom a elektronickom texte.

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- **fonematický pravopis**: automatizácia získaných pravopisných zručností,
- **etymologický pravopis**: automatizácia získaných pravopisných zručností; nácvik pravopisu ďalších domácich slov (vybrané a príbuzné slová) a prevzatých slov podľa potrieb použitia slov v písaných textoch,
- **sémantický pravopis**: automatizácia získaných pravopisných zručností; nácvik pravopisu ďalších významových skupín vlastných podstatných mien (názvy sviatkov, ulíc, zemepisné názvy v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí); samohlásky v pozícií prízvučných a neprízvučných slabík (замок – замок),

- **morfematický pravopis:** delenie spoluhlások podľa znelosti ako východisko uplatňovania morfematického pravopisu pri spodobovaní; nacvičovanie morfematického pravopisu pri spodobovaní hlások v jednotlivých pozíciách (na konci slova, na začiatku slova, vnútri slova, na hranici slov); poznávanie skloňovacích vzorov podstatných a prídavných mien ako východisko uplatňovania morfematického pravopisu pri pravopise pádových koncoviek; morfematický pravopis ďalších slovesných tvarov a slovotvorných prípon; vytváranie zvratných slovies pomocou prípony –ся; na príkladoch slov: интересоваться, заниматься, учиться..., použitie predložiek из – с, в – на,
- **gramatický pravopis:** písanie я, ю / а, у po písmenách ж,ш, ч,щ, ц, pravopis mäkkého znaku ь a tvrdého znaku ъ, pravopis hlásky й,
- **interpunkčný pravopis:** písanie čiarky v jednoduchej vete a v jednoduchom súvetí; písanie interpunkčných znamienok v priamej reči.

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- aktívne počúvať a samostatne čítať primerane náročné vecné (aj odborné) texty,
- identifikovať doslovné (explicitné) informácie v počúvanom a v čítanom texte,
- vyvodzovať implicitné informácie z počúvaného a čítaného textu,
- vyvodzovať informácie z nesúvislých, obrazovo-písaných a primeraných digitálnych textov,
- reprodukovat a zhŕňať získané informácie,
- prepájať získané informácie so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami,
- vyjadrovať svoj názor na čítané/počúvané texty a zdôvodniť ho,
- posudzovať mieru vlastného porozumenia a používať základné stratégie na zlepšenie porozumenia textu,
- využívať získané informácie pri učení sa, v bežnom živote alebo pri záujmových aktivitách,
- odlišovať texty podľa komunikačného zámeru a identifikovať základné znaky rôznych typov textu,
- používať pri porozumení textu primerané znalosti vetných a súvetných štruktúr, slovnej zástoby a lexikálnych vzťahov.

Obsahový štandard

Porozumenie textu

- aktívne počúvanie, samostatné čítanie a prezeranie primeraných žánrov vecného textu v rámci obsahov jednotlivých vzdelávacích oblastí,
- reprodukovanie obsahu textu, rozhovor o texte,
- úlohy na porozumenie **doslovným (explicitným) informáciám** v texte: vymenovanie faktov,

- objasňovanie nových pojmov, identifikovanie kľúčových informácií a slov,
- úlohy na vyvodzovanie **implicitných informácií** z textu (vytváranie inferencií): hľadanie súvislostí medzi informáciami v texte, prepájanie informácií z textu s doterajšími znalosťami a skúsenosťami žiaka, objasňovanie informácií, formulovanie predpokladov a ich overovanie; vyjadrovanie **názoru** a jeho jednoduché zdôvodnenie,
 - rozpoznávanie **štruktúry textu**: úlohy na porozumenie nadväznosti viet a odsekov v texte, členenie textu na časti pomocou osnovy,
 - využitie osnovy pri reprodukcii textu alebo pri využití získaných informácií vo vlastnom texte.

Metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu

- monitorovanie a hodnotenie vlastného porozumenia žiakom na základe systematickej spätnej väzby učiteľa na výkon (**správnosť/prijateľnosť porozumenia**) a spätnej väzby na hodnotenie vlastného výkonu žiakom („Myslel si si, že si správne odpovedal, a mal si pravdu?“),
- **reflexia neporozumenia** a jeho príčin: identifikovanie nejasností, kladenie otázok, hľadanie odpovedí,
- plánovanie – vymedzenie potrebného času, voľba vhodného postupu pri práci s textom,
- samostatné používanie jednoduchých **postupov a stratégií učenia sa** z textu,
- stručné súhrny **kľúčových informácií a poznatkov**,
- tvorenie vlastných otázok k textu,
- podporovanie aktívneho čitateľa/poslucháča schopného vlastné čítanie/počúvanie zlepšovať, objektívne posúdiť výsledky čítania/počúvania a v komunikácii s druhými ich vyjadriť, zdôvodniť, prípadne korigovať.

Žánre vecného textu

- rozpoznanie základných **znakov informačného textu**: presnosť, stručnosť a prehľadnosť,
- porozumenie informačným žánrom: **odborná informácia, úradná pozvánka, úradný oznam, mediálna správa**,
- porozumenie nesúvislým informačným žánrom: **jazykový slovník, cestovný poriadok, graf, mapa, diagram, schéma, náčrt**,
- rozpoznanie základných znakov rozprávacieho textu: **subjektívnosť, časová následnosť, príčinnno-dôsledkové vzťahy**,
- porozumenie príbehu so zápletkou a jej riešením, porozumenie zámernosti konania postáv a funkcie opisných častí v príbehu,
- rozpoznanie základných znakov opisného textu: vymenúvanie a usporiadanie znakov opísaného javu alebo postupnosti opísaných dejov, odlíšenie hlavných a vedľajších znakov,
- porozumenie jednoduchým opisným žánrom: **opis pracovného postupu, opis objektu** (predmet, živočích, osoba),
- porozumenie primeraným digitálnym textom s odbornou funkciou: **digitálne encyklopédie, webové stránky, prezentácie, inštruktážne videá**,
- porozumenie primeraným **reklamným textom** (písaným, auditívnym alebo audiovizuálnym) a ich presvedčacej funkcii,
- porozumenie jednoduchých **rečníckych prejavov**.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- rozoznávajúce prostriedkov nadväzovania **viet v texte**,
- úloha vetnej stavby pri porozumení textu: rozvíjanie slovesa vo vete a vyjadrovanie rôznych **syntaktických významov** (kto, čo, aký, kde, kedy, ako),
- úloha **súvetnej stavby** pri porozumení textu (základné typy jednoduchého súvetia v podobe vetných modelov, bez použitia terminológie),
- základné poznávanie **významu a funkcie jednotlivých slovných druhov** v texte,
- pojem **skloňovanie a pádové otázky**; rozlišovanie tvarov podstatných mien, prídavných mien a zámen v texte; rozlišovanie slovesného času a spôsobu v texte,
- vyvodzovanie významov nových alebo neznámych slov z textu: **abstraktné slová** (názvy vlastností a názvy dejov), **odborné slová**, **viacvýznamové slová**, **ustálené slovné spojenia s priamym významom**, **ustálené slovné spojenia s obrazným významom** (príslovia, porekadlá, pránostiky a iné primerané frazémy),
- identifikovanie slov z rovnakého slovotvorného hniezda v texte, pozorovanie **predponového a príponového tvorenia slov**, motivačný vzťah medzi základovým a odvodeným slovom.

Zážitková recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- čítať nahlas aj potichu a s porozumením tlačený aj písaný text primeranej náročnosti,
- porozumieť explicitným významom a vyvodzovať základné implicitné významy z počutého a prečítaného literárneho textu,
- pomenovať, ako na nich text a čítanie pôsobia, opísať zážitok,
- hodnotiť text na základe vlastných pocitov a prežívania,
- zdieľať svoj zážitok z čítania alebo počúvania textu syntetickej umeleckej kultúry primeraným spôsobom verbálne alebo neverbálne,
- predniesť text s výraznou intonáciou a s citovým prežitím v rámci svojich schopností,
- dramatizovať vybrané texty aj s pomocou zástupných rekvizít,
- vytvárať otázky k čítanému alebo počúvanému textu,
- zoznamovať sa s ďalšími témami v literatúre, ktoré sú v rôznych podobách spracované v dielach ruských a svetových autorov,
- vyberať si samostatne aj s pomocou textov/diel na čítanie a zdôvodňujú svoj výber,
- odlišovať diela z poézie, prózy a drámy; na základe štruktúrnych prvkov textu odlišovať jednotlivé žánre.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením

- samostatné prerozprávanie **obsahu** čítaného alebo počúvaného textu, reprodukovanie **deja s jednou dejovou líniou s obrazovou alebo slovnou oporou a bez nej**,
- predvídanie z počutého alebo prečítaného textu,
- orientácia v primerane náročných **literárnych textoch**, vyhľadávanie konkrétnych informácií, určenie ich dôležitosti vzhľadom na **obsah textu**, stručné zhrnutie informácií,
- vyvodzovanie základných **implicitných významov** z čítaného alebo počúvaného textu pomocou ústnych a jednoduchých písomných otázok,
- vysvetľovanie významu **neznámych slov a slovných spojení**,
- formulovanie vlastných myšlienok a záverov z prečítaného vlastnými slovami,
- porozumenie **literárnym pojmom**, umeleckému zobrazeniu skutočnosti, **obrazným a symbolickým významom slov**,
- porovnávanie informácií, motívov, udalostí z rôznych druhov umeleckých artefaktov navzájom, porovnávanie rôznych **typov spracovania príbehu** (dramatická, rozhlasová, filmová podoba).

Čítanie pre zážitok

- čítanie kníh/textov/diel, ktoré žiakovi prinášajú radosť a potešenie (knihy/texty/diela rôznych žánrov a s menším počtom ilustrácií v pomere k textu),
- čitateľské preferencie, ktoré sa viažu na odporúčanie rovesníkov aj dospelých,
- opakované čítanie obľúbených textov, výber tém a žánrov podľa záujmov,
- **sebapoznávanie**, porovnávanie vlastných čitateľských aktivít a skúseností z čítania s rovesníkmi, hľadanie zhôd a rozdielov,
- vyjadrovanie **postoja** a zdieľanie vlastných pocitov, myšlienok a zážitkov z rôznych artefaktov syntetickej umeleckej kultúry verbálnym aj neverbálnym spôsobom,
- pátranie po rozprávkach, príbehoch, povestiach a mýtoch k histórii obce, regiónu, národa, skúmanie, zaznamenávanie, porovnávanie, prezentovanie,
- stvárnenie obsahu textu metódami tvorivej dramatiky, výtvarnými alebo hudobnými činnosťami,
- formovanie **empatie, súcitu, hodnôt a postojov** na základe čítaného, videného alebo počutého textu,
- sprostredkovanie **umeleckého zážitku** cez rôzne formy spracovania textu – divadelné, filmové, rozhlasové a iné spracovanie literárnych diel,
- uvedomovanie si **autorstva** a kontextu vzniku umeleckých diel.

Samostatný/sebavedomý čitateľ

- vlastný samostatný a cielený výber kníh/časopisov/textov/diel na čítanie,

- samostatné budovanie **čitateľského portfólia**, vedenie podrobnejších záznamov v rôznych formách a podobách o knihách, o svojom čítaní a jeho pokrokoch,
- čítanie a **reflexia čítania** textov rôznych žánrov, stanovovanie individuálnych čitateľských cieľov a výziev v čítaní, formovanie jednoduchých rituálov,
- uvažovanie o zobrazení postáv, faktov, dejov v texte v kontexte doby a kultúry, vyjadrovanie **názoru**, pokusy o **hodnotenie**,
- aktívne vyhľadávanie a využívanie aj iných dostupných druhov knižnice (okrem triednej knižnice aj školská knižnica alebo mestská/obecná knižnica).

Metakognitívne procesy pri recepcii literárneho textu

- hodnotenie vlastného porozumenia textu žiakom (nadväznosť na monitorovanie vlastného čítania),
- **posúdenie porozumenia/neporozumenia** textu; hľadanie dôvodu prípadného neporozumenia (**neznámy kontext, nezrozumiteľné vyjadrenia, slovná zásoba**),
- tvorenie vlastných **interpretačných otázok** k textu,
- riešenie úloh na porozumenie textu (*Viem, čo text hovorí?*, *Rozumiem obsahu textu?*, *Viem ho prerozprávať?*, *Dokážem predvídať pokračovanie?*) ako súčasť a základ regulačných procesov pre evalváciu a reflexiu vlastného čítania, pre hlbšie porozumenie textu, jeho **štruktúru**,
- plánovanie čítania a odhadovanie času na čítanie.

Tematické okruhy a žánre na výber

- tematické okruhy z 1. cyklu sa obohacujú o nové témy a pohľady: sebahodnotenie, osobné záujmy a potreby, spravodlivosť – nespravodlivosť, odlišnosť a podobnosť s inými, zdravý životný štýl, bohatstvo – chudoba, bezpečnosť, láska k domovu a rodine, svet divadla, životné prostredie - ohrozenie a ochrana životného prostredia, pomoc ľuďom a zvieratám v núdzi;
- čítanie a počúvanie textov z rôznych typov a žánrov ruskej a svetovej literatúry so zreteľom na detský aspekt a záujmy žiakov z 1. cyklu sa obohacuje o scenár, divadelnú hru, rozhlasovú hru, legendu, baladu, báj, poviedku, román, biografiiu, fantasy literatúru.

Vzdelávacie štandardy ruského jazyka a literatúry pre 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je rozvíjanie sociálne a kultúrne významných gramotnostných schopností žiaka, ktoré sú dôležité v súčasnej informačnej spoločnosti. Dôraz sa kladie na postupné využívanie čoraz širšieho spektra mimoučebnicových textov a multimediálnych komunikátov so zámerom vyhľadávať, triediť a kriticky hodnotiť informácie a informačné zdroje. S tým súvisí rozvíjanie argumentačných zručností a schopnosti riešiť problémy. Zároveň je úlohou tretieho cyklu rozvíjať emočnú sebareguláciu žiaka a efektívnu spoluprácu a komunikáciu v kolektíve.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus

- Aktívne a s rešpektom vstupovať do hovorenej a písanej komunikačnej interakcie, vecne a sociálne primerane reagovať na repliky komunikačného partnera, formulovať primerané argumenty.
- Pripraviť a prezentovať primerané hovorené a obrazovo-hovorené texty s komunikačným zámerom objasniť problém alebo presvedčiť adresáta.
- Vytvoriť primeraný písaný, obrazovo-písaný alebo digitálny text s cieľom objektívne informovať, objasniť problém a vyjadriť názor podložený argumentmi.
- Uplatňovať stratégie tvorby písaného textu, regulovať vlastný proces písania, uplatniť znalosti pravopisných pravidiel.
- Čítať a počúvať rôzne druhy vecného (najmä odborného) textu, rozumieť mu, zhrnúť a vyhodnotiť získané informácie, využiť informácie pri vzdelávaní a v iných komunikačných oblastiach.
- Uplatňovať stratégie porozumenia textu, plánovať a monitorovať úspešnosť porozumenia, regulovať vlastné porozumenie textu.
- Získať a spracovať informácie z rôznych médií (tlačených, digitálnych, audiovizuálnych), veku primerane kriticky posúdiť pravdivosť a spoľahlivosť informácií a ich zmysluplné využitie.
- Nadobudnúť estetickú skúsenosť z recepcie rôznych literárnych žánrov, zdieľať obsahové, emocionálne a hodnotové posolstvá textu vo vlastných tvorivých aktivitách.
- Objasniť príslušnosť literárnych diel ku kultúrnemu dedičstvu s dôrazom na hodnotu empatie, tolerance a rešpektu človeka k človeku.
- Uplatňovať tvorivosť pri riešení úloh, problémov a projektov, efektívne pritom spolupracovať v kolektíve.
- Použiť pri porozumení a tvorení textu znalosti o systéme jazykových prostriedkov, využívať pritom jazykové slovníky v knižnej a elektronickej podobe.
- Objasniť význam jazyka ako reprezentanta národnej kultúry, chápať potrebu dobrého ovládania spisovného jazyka v rámci vzdelávania a účasti v sociálnom a občianskom živote.
- Rešpektovať jazykovú a kultúrnu rôznorodosť v spoločnosti, chápať jazykové potreby príslušníkov iných národov a národností.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- rozlišovať komunikačnú interakciu podľa prostredia, komunikačného partnera a komunikačného zámeru,
- rozlišovať špecifiká komunikačnej interakcie v rôznych jazykoch, rešpektovať príslušníkov iných národov a kultúr,
- rozvíjať dialóg vecne a aktívne, kriticky reagovať na repliky komunikačného partnera,

- uplatňovať pri vedení dialógu zásady kooperácie a zdvorilosti,
- vyjadrovať názor na spoločensky aktuálne témy a podporovať ho rôznymi druhmi argumentov,
- diskutovať v skupinách na aktuálne alebo odborné témy, uplatňovať pritom argumentačné zručnosti,
- využívať na komunikáciu situačne vhodné komunikačné kanály,
- dodržiavať pravidlá bezpečnej, vecnej, sociálne primeranej a etickej interakcie v internetovom prostredí,
- používať rôzne žánre bežnej a administratívnej korešpondencie,
- spolupracovať pri riešení problémov v kolektíve, uplatňovať pri tom tvorivosť, vedieť predchádzať konfliktom reguláciou svojho správania.

Obsahový štandard

Komunikačné zvyklosti a viacjazyčnosť

- **komunikačná situácia, komunikačné činitele**, zásady kooperácie a zdvorilosti;
- situačne vhodné používanie jednotlivých variet ruštiny (**spisovný jazyk, štandardná varieta, slang**),
- nácvik **interakcie** v rôznych komunikačných situáciách,
- poznávanie a porovnávanie komunikačnej interakcie vo viacerých jazykoch,
- viacjazyčné prostredie na Slovensku, chápanie **jazykových potrieb** príslušníkov iných národov a národnostných menšín.

Dialogická komunikácia, diskusia a kooperácia

- formulácia jednoduchej **úradnej žiadosti**,
- nácvik bežnej a úradnej **elektronickej korešpondencie** prostredníctvom e-mailu,
- používanie veľkých písmen na vyjadrenie úcty,
- jazykové a grafické špecifiká **krátkych textových správ**.

Korešpondencia

- formulácia jednoduchej **úradnej žiadosti**,
- nácvik bežnej a úradnej **elektronickej korešpondencie** prostredníctvom e-mailu,
- používanie veľkých písmen na vyjadrenie úcty,
- jazykové a grafické špecifiká **krátkych textových správ**.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- porozumenie a používanie tematickej a **odbornej slovnej zásoby** v rámci obsahového zamerania interakčných aktivít,

- nadväzovanie **replík v dialógu**, používanie vhodných nadväzovacích prostriedkov (**oslovenia, pripájacie častice, zámenné a iné synonymá**),
- využívanie argumentačnej funkcie komunikačných prostriedkov (**príklady, citáty, frazémy, dôraz, gestá**),
- uplatňovanie pravidiel **spisovnej výslovnosti** v domácich a v cudzích slovách,
- situačne vhodné používanie zvukových, pohybových a mimojazykových prostriedkov;
- uplatňovanie osvojených **pravopisných pravidiel** v písanej a v elektronickej interakcii.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- vytvárať obsahovo a formálne súdržné hovorené texty s rôznym komunikačným zámerom,
- rozlišovať žánre hovoreného a obrazovo-hovoreného textu,
- zhromažďovať informácie k textu z viacerých zdrojov, overovať pravdivosť získaných informácií,
- zhromažďovať, hodnotiť a využívať získané informácie,
- prezentovať získané odborné informácie a objasňovať problémy,
- pripraviť a predniesť agitačný rečnícky prejav, využiť pritom rôzne druhy argumentov,
- pripraviť a kultivovane predniesť príležitostný rečnícky prejav,
- používať vhodné stratégie pri príprave a pri úprave hovoreného a obrazovo-hovoreného textu,
- analyzovať a hodnotiť hovorené prejavy iných, svoje stanovisko podopierať argumentmi,
- pri tvorení, úprave a hodnotení prejavu využívať jazykové slovníky a znalosti jazykovedných pojmov a termínov.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- písomná príprava hovoreného a obrazovo-hovoreného textu podľa týchto fáz: výber témy, zhromažďovanie materiálu, **selekcia a kompozícia**, tvorba **konceptu**, úprava textu,
- príprava **vizuálnej zložky** textu a jej úprava pri **obrazovo-hovorenom texte**,
- vhodné stratégie prípravy a úpravy textu (obsahové, kompozičné, jazykové a vizuálne),
- využívanie **knižných a elektronických jazykových slovníkov**,
- nácvik kultivovaného prednesu hovoreného prejavu,
- nácvik kultivovanej prezentácie obrazovo-hovoreného textu, funkčné prepájanie jazykovej a obrazovej zložky,
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Reflexia hovoreného/počúvaného prejavu

- **sebareflexia** prezentovaného prejavu,
- aktívne a kritické počúvanie hovorených prejavov iných,
- analyzovanie a **hodnotenie** obsahovej, kompozičnej, jazykovej, prednesovej a vizuálnej stránky **prejavu** podľa vopred stanovených kritérií,
- **formulovanie argumentov** pri vyjadrovaní stanoviska k vlastnému alebo inému hovorenému prejavu.

Žánre hovoreného a obrazovo-hovoreného textu

- príprava **odbornej informácie**, príprava a realizácia **interview** s odborníkom, vytvorenie **odbornej prezentácie**,
- **agitačný rečnícky prejav**: vyjadrenie názoru na aktuálne témy s podporou argumentov a s cieľom presvedčiť adresáta,
- **príležitostný rečnícky prejav (persuazívny)**: slávnostný príhovor, moderovanie podujatia.

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- porozumenie a používanie **tematickej a odbornej slovnej zásoby** v rámci obsahového zamerania textu,
- využívanie argumentačnej funkcie komunikačných prostriedkov: **príklady, fakty, citáty, dôraz, pauza, gestá, grafické prostriedky v obrazovo-hovorenom texte** (s využitím možnosti textového editora),
- využívanie **sugestívnej funkcie** komunikačných prostriedkov: **zámerné opakovanie, enume-rácie, rečnícke otázky, apely, frazémy a iné expresívne výrazy, metafora a metonymia**,
- uplatňovanie pravidiel **spisovnej výslovnosti** v domácich a cudzích slovách,
- primeraná **modulácia hlasu** a situačne vhodné používanie pohybových a mimojazykových prostriedkov.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- vytvoriť obsahovo a formálne súdržné písané a obrazovo-písané texty s rôznym komunikačným zámerom,
- zdôvodňovať voľbu žánru písaného textu pre naplnenie komunikačného alebo autorského zámeru,
- zohľadňovať očakávania (potenciálneho) adresáta písaného textu,
- využívať písanie ako prostriedok sebvýjadrenia a uplatňovať pritom tvorivé postupy,
- využívať písanie ako učebnú stratégiu a písaním referovať o nadobudnutom poznaní,

- využívať písanie na vyjadrenie názoru a na argumentáciu,
- zhromažďovať informácie k textu z viacerých informačných zdrojov, overiť pravdivosť informácií,
- uplatňovať pri písaní pravopisné pravidlá,
- monitorovať priebeh vlastného písania a využívať rôzne stratégie na jeho vylepšenie,
- upravovať obsahovú, kompozičnú, jazykovú a formálnu stránku napísaného textu,
- pri tvorení a úprave textu využívať znalosti jazykovedných pojmov a termínov a rôzne druhy jazykových slovníkov,
- používať pri úprave formy textu počítačové textové editory.

Obsahový štandard

Proces tvorenia textu

- individuálna voľba témy podľa komunikačného/autorského zámeru a potenciálneho/reálneho adresáta,
- voľba vhodného **slohového postupu** na komunikovanie zamýšľaného obsahu,
- využívanie viacerých spôsobov zhromažďovania jazykového materiálu (slov, slovných spojení a vetných celkov) k zvolenej téme s využitím potrebných zdrojov (vrátane jazykových slovníkov) a interakcie s inými osobami,
- členenie obsahu písaného textu s využitím rôznych stratégií (**osnova, grafické znázornenie štruktúry textu** a pod.),
- tvorenie **konceptu** a jeho upravovanie po obsahovej, kompozičnej a jazykovej stránke,
- **pravopisná korektúra** s využitím základných korektorských značiek a jazykových slovníkov,
- upravovanie obrazovej a grafickej zložky textu pri multimodálnych a digitálnych komunikátoch a využitie ďalších možností textového editora,
- prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.

Metakognitívne procesy pri písaní textu

- porozumenie produkčnej úlohy a stanovenie cieľa písania,
- plánovanie **efektívnych stratégií** pri tvorení textu, v prípade neefektívnej stratégie úprava zaužívaného postupu pri tvorení,
- monitorovanie priebehu zhromažďovania a triedenia vhodného jazykového materiálu,
- koncentrácia pozornosti a sústredená práca vo fáze **štylizácie**, vedomé potlačanie rušivých a nesúvisiacich podnetov,
- **analýza a hodnotenie textu** a jeho častí vzhľadom na **komunikačný zámer, slohový postup** a adresáta.

Žánre písaného a obrazovo-písaného textu

- tvorenie a vypĺňanie administratívnych textov: **plagát, úradné formuláre, prihláška, životopis,**
- tvorenie odborných textov: **odborná informácia, zhrnutie, anotácia, poster, prezentácia, návod na použitie výrobku,**
- vyjadrenie subjektívneho názoru na všeobecne známu tému v úvahovom texte,
- písomné vyjadrenie názoru na aktuálne témy s podporou argumentov a s cieľom presvedčiť adresáta,
- vytvorenie zážitkového rozprávacieho textu s premyslenou štruktúrou a zapojením opisných častí,
- **sebavyjadrenie** prostredníctvom rôznych techník tvorivého písania (aj v kombinácii s obrazovou zložkou).

Komunikačné prostriedky a pravidlá

- použitie **jednoduchých a zložených súvetí** ako prostriedkov vyjadrovania časovo priestorových alebo logických vzťahov v texte,
- porozumenie a používanie tematickej a odbornej slovnej zásoby v rámci obsahového zamerania textu,
- využívanie **argumentačnej funkcie** komunikačných prostriedkov: **príklady, fakty, citáty, grafické prostriedky,**
- využívanie **sugestívnej funkcie** komunikačných prostriedkov: **zámerné opakovanie, enumerácie, rečnícke otázky, apely, frazémy a iné expresívne výrazy, metafora a metonymia** atď.,
- použitie rôznych druhov **nadväzovacích prostriedkov** (konektorov) v texte: **prípájacie častice, lexikálne opakovanie (zámenné a iné synonymá, antonymá, metafora/metonymia, slovo tvorné prostriedky, asociácie), morfológické opakovanie (kategória zhody), kontextová elipsa** atď.

Osvojovanie a uplatňovanie pravopisu

- **automatizácia** získaných pravopisných zručností pri jednotlivých pravopisných princípoch,
- **morfematický pravopis:** upevňovanie skloňovacích vzorov podstatných a prídavných mien ako východisko uplatňovania morfematického pravopisu pri pravopise pádových koncoviek; nacvičovanie pravopisu pádovej koncovky pri ďalších ohybných slovných druhoch (zámená, číslovky) a nácvik pravopisu ďalších slovo tvorných prípon,
- **etymologický pravopis:** nacvičovanie pravopisu prevzatých a internacionálnych odborných termínov (v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí),
- **sémantický pravopis:** nacvičovanie pravopisu zložitejších zemepisných názvov, názvov štátov, ulíc, inštitúcií a kultúrnych výtvorov (v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí),
- **interpunkčný pravopis:** písanie čiarky v jednoduchom a zloženom súvetí; pravopis ďalších interpunkčných znamienok (bodkočiarka, dvojbodka, pomlčka atď.).

Vecná recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- počúvať a čítať cieľavedome a samostatne primerane náročné texty s konkrétnym zámerom v rámci vzdelávania, záujmových aktivít alebo zapojenia do spoločenského a občianskeho života, využívať pritom aj mimoučebnicové zdroje,
- orientovať sa v rôznych žánroch vecného textu podľa komunikačných oblastí (mediálna, administratívna, odborná), rozlišovať ich základné charakteristiky a možnosti využitia,
- získavať a spracúvať informácie z rôznych informačných zdrojov (tlačených, audiovizuálnych, digitálnych),
- objasňovať informácie a vyvodené súvislosti z textu, konfrontovať ich s vlastnými znalosťami a skúsenosťami,
- vyjadrovať svoj názor na čítané/počúvané texty, podporovať ho argumentmi a prezentovať v skupinovej diskusii,
- kriticky posudzovať pravdivosť a spoľahlivosť informácií a ich zmysluplné využitie,
- využívať získané informácie pri tvorení vlastných textov s cieľom vzdelávania alebo sebvýjadrenia,
- uplatňovať rôzne stratégie porozumenia textu, plánovať a monitorovať úspešnosť porozumenia, regulovať vlastné porozumenie textu,
- porovnávať obsahové, kompozičné a jazykové odlišnosti textov podľa rôzneho komunikačného zámeru a slohového postupu,
- analyzovať jazykové prostriedky v texte (syntaktické, lexikálne, slovotvorné, morfológické) a ich úlohu pri porozumení textu, využívať pritom rôzne druhy jazykových slovníkov,
- analyzovať úlohu poprijazykových (grafických, pohybových, zvukových) a mimojazykových prostriedkov pri porozumení čítaného a počúvaného textu,
- pri porozumení textu a pri jeho analýze využívať znalosti jazykovedných pojmov a termínov a rôzne druhy jazykových slovníkov,
- porozumieť hodnote a funkcie jazyka v osobnom a v spoločenskom živote, upevňovať si pozitívny postoj k iným jazykom a kultúram.

Obsahový štandard

Porozumenie textu a využitie získaných informácií

- analytické počúvanie, čítanie a prezeranie rôznych druhov a žánrov **vecného textu** v rámci obsahov jednotlivých vzdelávacích oblastí,
- porozumenie **súvislým, nesúvislým a multimodálnym textom** na úrovni explicitných a implicitných významov,

- učiteľom usmerňované a samostatné vyvodzovanie **implicitných informácií** z textu prehĺbujúce základné porozumenie textu: objasňovanie súvislostí, vyjadrovanie názoru, uvádzanie podporných argumentov, využívanie predchádzajúcich znalostí na dosiahnutie logicky prijateľných záverov (**induktívne inferencie**), logické úsudky z informácií a dôkazov priamo dostupných v texte (**deduktívne inferencie**),
- získavanie, spracovanie a triedenie informácií z rôznych informačných zdrojov,
- posúdenie pravdivosti a spoľahlivosti informácií na základe ich **overovania a konfrontovania vo viacerých zdrojoch**,
- zdieľanie a prezentovanie získaných informácií v skupinovej diskusii, obhajovanie názoru pomocou **argumentov**, vecné reagovanie na argumenty účastníkov diskusie,
- využitie spracovaných informácií z textu pri riešení učebných úloh a problémových situácií, pri vzdelávaní a sebvýjadrení,
- porozumenie **štruktúry textu** podľa komunikačného zámeru a použitého slohového postupu.

Metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu

- orientácia v dostupných primárnych a sekundárnych informačných zdrojoch (s dôrazom na využívanie **autorských textov, knižných, časopiseckých a encyklopedických publikácií**),
- vlastný výber a vyhľadávanie textov na čítanie alebo počúvanie v závislosti od cieľov čitateľa/poslucháča, vyhodnocovanie cieľov, reflexia a komunikovanie výsledkov čítania alebo počúvania,
- upevňovanie osvojených **stratégií čítania** a učenia sa z textu a náročnejšie formy spracovania obsahu (**konspekt, sumarizácia, anotácia, grafické nástroje**),
- využívanie osvojených **stratégií čítania/počúvania** a rozvíjanie špecifických stratégií informačného správania v digitálnom prostredí,
- formovanie základných spôsobilostí **informačnej gramotnosti** – stratégií zvládania kvantity a rozlišovania kvality dostupných informácií,
- dôraz na podporovanie **hodnotiacich postojov, kritického myslenia a vlastnej autorskej tvorby** pri práci s informáciami,
- aktívne a samostatné využívanie fyzických a elektronických knižníc, orientácia v knižných katalógoch.

Vlastnosti textu

- základné vlastnosti textu a ich uplatnenie pri porozumení textu:
- obsahová súdržnosť textu: rozvíjanie témy a logické usporiadanie viet a odsekov podľa použitého slohového postupu (**informačný, opisný, rozprávací, výkladový/úvahový**),
- formálna súdržnosť textu: nadväzovanie viet prostredníctvom rôznych druhov **nadväzovacích prostriedkov (konektorov)**, analyzovanie nadväzovacích prostriedkov v texte,
- rozlišovanie textov podľa **komunikačného zámeru**: informovať, objasniť, argumentovať, presvedčiť, zaujať, emocionálne pôsobiť,
- porovnávanie textov podľa **obsahu, slohového postupu a použitých jazykových prostriedkov**.

Žánre vecného textu

- porozumenie odborným textom: **odborný článok, interview, návod na použitie výrobku, dokumentárny film, rozhlasové a televízne populárno-náučné programy, webové stránky, prezentácie, poster,**
- porozumenie mediálnym textom: **stručná a rozšírená správa, spravodajská reportáž, spravodajský rozhovor, komentár, blog (vlog), podcast,**
- porozumenie administratívnym textom: **úradné oznamy a vyhlášky, formuláre, účet a faktúra,**
- analyzovanie propagačnej a presvedčacej funkcie v rôznych druhoch **reklamného textu,** rozoznávanie manipulácií v reklamách,
- porozumenie rečníckych prejavov a rozlišovanie rečníckych žánrov: príležitostné prejavy (**slávnostné príhovory, moderovanie**), náučné prejavy (**prednáška, referát**), politické prejavy (**príhovory, diskusie**).

Význam a funkcie jazyka, komunikačné prostriedky a pravidlá

- porozumenie funkciám, významu a stavbe jazyka (**jazykové roviny a oblasti jazyka**),
- vzťah ruštiny k iným jazykom (**svetové jazyky, areálovo blízke jazyky, slovanské jazyky**),
- individuálny vzťah žiaka k jazykom, porozumenie problematike viacjazyčnosti na území a mimo územia štátu,
- využitie znalostí **jazykových prostriedkov** pri porozumení textu:
- syntaktické prostriedky: **jednoduché a zložené súvetia** ako prostriedky rozvíjania témy a vyjadrovania logických vzťahov v texte; vyjadrovanie syntaktických významov vo vete (**vetné členy**) a ich úloha pri porozumení textu (**prísudok, podmet, predmet, prívlastok, príslovkové určenie**),
- lexikálne prostriedky: analyzovanie slovnej zásoby v texte z hľadiska komunikačného zámeru, slohového postupu a témy textu; spôsoby obohacovania slovnej zásoby slovenčiny (nové slová v jazyku – preberanie, tvorenie, **ustálené slovné spojenia, prenášanie významu, skratky**); pragmaticky príznakové slová (**odborné termíny, knižné a zastarané slová, expresívne slová, nespisovné slová**), porozumenie bežným a kultúrnym frazémam,
- slovotvorné prostriedky: úloha slovotvorby pri porozumení odborných termínov a pri porozumení textu (**slovotvorná stavba** napovedá význam slova; slová z rovnakého **slovotvorného hniezda** sú prostriedkom súdržnosti textu); motivačný vzťah medzi základovým a utvoreným slovom (slovotvorná stavba), slovotvorné spôsoby (**odvodzovanie, skladanie**), slovotvorné prostriedky (**predpony, prípony, slovotvorný základ**),
- morfológické prostriedky: analyzovanie významu a funkcie slovných druhov pri porozumení textu; základné významové skupiny plnovýznamových slovných druhov (**podstatné mená** – konkrétne, abstraktné, látkové, skupinové, pomnožné; slovesá – činnostné, stavové; **prídavné mená** – akostné, vzťahové, prívlastňovacie; **príslovky** – vlastnostné, okolnostné; číslovky – základné, radové, určité a neurčité; zámená – osobné, prívlastňovacie, zvrtné, ukazovacie, opytovacie, neurčité); **ohybné a neohybné slovné druhy; gramatické kategórie pri ohybných slovných druhoch** (rod, číslo, pád, pri slovesách osoba, číslo, čas, spôsob).

Zážitková recepcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- čítať a počúvať cieľavedome, samostatne a kriticky primerane náročné literárne texty všetkých žánrov na vlastné účely (vrátane multimediálnych umeleckých žánrov),
- recitovať so snahou o výrazný prednes a vyjadrenie individuálneho zážitku veku primerané, hodnotné umelecké texty,
- hodnotiť text na základe vlastných pocitov a prežívania,
- zdieľať svoj zážitok z čítania alebo počúvania textu primeraným spôsobom verbálne alebo neverbálne,
- určiť na základe štruktúry textu jeho žáner, zameranie a účel,
- porovnávať a hodnotiť štruktúrne prvky jednotlivých žánrov umeleckej literatúry,
- kriticky vyhodnocovať autorov zámer, zaujímať stanovisko k prečítanému textu,
- diskutovať o texte a prečítaný text využívať ako podporu pre svoju argumentáciu,
- samostatne si vybrať knihy/texty/časopisy na čítanie, zdôvodniť svoj výber, odporučiť knihy/texty/časopisy s odôvodnením,
- interpretovať vybrané náročné témy v literatúre, ktoré sú v rôznych podobách spracované v dielach ruských a svetových autorov,
- tvoriť na základe poznania a zážitku z literárneho textu vlastné texty,
- analyzovať a hodnotiť rôzne formy spracovania literárnych diel, námetov (filmová, rozhlasová, divadelná),
- odlišovať diela z poézie, prózy a drámy; na základe štruktúrnych prvkov textu odlišovať jednotlivé žánre.

Obsahový štandard

Čítanie s porozumením

- samostatné prerozprávanie obsahu čítaného alebo počúvaného textu, **reprodukovanie deja** s viacerými dejovými líniami, zmena času a miesta udalostí pri prerozprávaní, prerozprávanie príbehu z rôznych uhlov pohľadu, používanie citátov a stručné prerozprávanie príbehu na základe zápletky a/alebo deja, porovnávanie textov,
- identifikácia a opis **stavebných prvkov** textu na základe poznania žánru a čitateľských skúseností,
- hodnotenie **štruktúry a prvkov textu, umelecké jazykové prostriedky** a ich pôsobenie na čitateľa,
- rozlišovanie **priameho a obrazného pomenovania v texte, prenesený význam slov, umelecké jazykové prostriedky**, vysvetľovanie v kontexte vlastných skúseností,
- diskutovanie o texte, prezentácia vlastnej interpretácie textu, domýšľanie a tvorba variantu pokračovania textu,

- predvídanie z počutého alebo prečítaného textu,
- dedukcia významu **neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov z kontextu**, vysvetľovanie pomocou ďalších zdrojov (iné texty, slovníky),
- tvorba rôzneho druhu otázok k textu – faktografické, indukčné, dedukčné, fantazijné, analytické a hodnotiace otázky.

Čítanie pre zážitok

- rozpoznanie a pomenovanie pôsobenia textu na vlastné prežívanie, rozoznávajú príčin tohto pôsobenia, schopnosť predstaviť si ako text (jeho prvok) môže pôsobiť na iných, aké reakcie môže vyvolať,
- vyjadrovanie a zdieľanie vlastných **pocitov, postojov, myšlienok a zážitkov** z literárneho, dramatického a filmového spracovania a z ilustrácií verbálnym aj neverbálnym spôsobom,
- motívy, príčiny konania hrdinov, porovnávanie **názorov a pocitov hrdinov** so svojimi emóciami, zážitkami a skúsenosťami,
- čítanie pre potešenie a zážitok, čítanie kníh/textov/časopisov podľa vlastného výberu a diskusia o prečítaných knihách,
- debaty s argumentáciou o **hodnotách a kvalitách kníh/textov/časopisov, brak a gýč v literatúre**,
- stvárnenie **témy v literárnom, dramatickom, rozhlasovom a filmovom spracovaní**,
- prednes textu so snahou o **estetickú intonáciu a citové prežívanie** v rámci svojich schopností,
- formovanie **empatie, súcitu, hodnôt a postojov** na základe čítaného alebo počúvaného textu,
- poznávanie **autorského štýlu**, rešpektovanie autorstva a vysvetľovanie kontextu vzniku literárnych diel, **pseudonym, autorské právo a copyright**.

Samostatný/sebavedomý čitateľ

- pravidelné vyhotovovanie tvorivých záznamov o knihách, svojom čitateľstve a jeho pokroku: tvorba **myšlienkových máp**, reflexia a záznam posolstiev z textov, dojmov z čítania, z divadelného a filmového predstavenia (pokročilé čitateľské portfólio),
- analýza vlastného čítania a jeho potenciál: zámerné a cieľavedomé plánovanie a formovanie vlastného čítania,
- rozširovanie čitateľského teritória (**e-knihy, časopisy, internet, audioknihy**),
- budovanie čitateľských rituálov a trvalých čitateľských návykov,
- samostatné a ciele použítie knižnice, orientácia v **knižných katalógoch**, využívanie **fyzických a elektronických knižníc a databáz**.

Metakognitívne procesy pri recepcii literárneho textu

- budovanie schopnosti vedome pracovať s textom ako so zmysluplným zdrojom poznatkov a zážitku,
- pomenovanie toho, čomu neporozumeli, kladenie otázok, namietanie, spájanie textu a jeho obsahu so svojimi skúsenosťami, predstavami a s nadobudnutými poznatkami,

- uvedomenie si obsahu a významu prečítaného a možností regulačných procesov (výber **stratégie na overenie porozumenia**),
- vyhodnotenie a reflexia vlastného čítania, hlbšie porozumenie textu a jeho štruktúr,
- riešenie úloh na porozumenie textu (**overenie porozumenia**) a prepájanie tém s reálnym životom,
- vlastný výber a vyhľadávanie textov na čítanie alebo počúvanie v závislosti od čitateľských preferencií (tém, žánrov, autorov),
- komunikovanie **významov a zážitku** z čítania, počúvania alebo audiovizuálneho umenia,
- plánovanie **procesu recepcie** umeleckého diela (pri čítaní a počúvaní literárnych textov, v rámci návštevy divadelného a filmového predstavenia atď.) a plánovanie **recepčných aktivít**.

Tematické okruhy a žánre na výber

- tematické okruhy z 1. a 2. cyklu sa obohacujú o nové témy a pohľady: dôstojnosť, osobné záujmy – potreby a záujmy iných, písané – nepísané zákony, odvaha, sloboda, zodpovednosť, hodnoty, nenávisť, ľudské a spoločenské dilemy, hrdinstvo, mier, obeta, láska, občianska spolupatričnosť, angažovanosť a spolunažívanie, zlyhanie jednotlivca/spoločnosti, šťastie, silné a slabé stránky osobnosti, prvá láska, spoločné hodnoty, spoločné konanie a osamelosť, strach, problémy v škole, tolerancia, dovolené a zakázané, rozmanitosť a podobnosť kultúr, národná kultúra a kultúrne dedičstvo, slovné hry, krása, realita a fantázia, enviroglobálne problémy a ich riešenia ochrane životného prostredia a princípy udržateľného rozvoja, úcta k živej a neživej prírode, minulosť, prítomnosť a budúcnosť, historická pamäť, jedinečnosť nárečí a rodného kraja;
- čítanie a počúvanie textov z rôznych typov a žánrov slovenskej a svetovej literatúry so zreteľom na detský aspekt a záujmy žiakov z 1. a 2. cyklu sa obohacuje o epos, báseň vo voľnom verši, kaligram, pásmo, populárnu pieseň, satiru, prózu – dobrodružnú, dievčenskú, detektívnu, historickú, sci-fi, horor, denník, komédiu, tragédiu, činohru, muzikál, reportážnu literatúru, cestopis, literatúru faktu.